

Op weg naar Ermelo in 2050

Notitie Omgevingsvisie 2.0

28 januari 2026

vastgesteld door de gemeenteraad op 27 mei 2026

Inhoudsopgave

1 INLEIDING	3
1.1 AANLEIDING EN DOEL.....	3
1.2 TOTSTANDKOMINGSPROCES	4
1.3 PLANNING ACTUALISATIE OMGEVINGSVISIE	5
1.4 LEESWIJZER	5
2 HUIDIGE MANIER VAN WERKEN.....	6
2.1 ORGANISATIESTRUCTUUR	6
2.2 STRATEGISCH BELEIDSNIVEAU	6
2.3 TACTISCH BELEIDSNIVEAU	6
2.4 OPERATIONEEL NIVEAU	7
3 TOEKOMSTIGE MANIER VAN WERKEN.....	8
3.1 WERKEN IN DE BELEIDSCYCLUS	8
3.2 BEVOEGDHEDEN COLLEGE EN RAAD	9
4 DE STIP OP DE HORIZON IN 2050	11
4.1 ONTSTAANSDYNAMIEK	11
4.2 HUIDIGE SITUATIE EN IDENTITEIT	12
4.3 OPGAVEN VOOR DE TOEKOMST	16
4.4 ERMELOSE KERNWAARDEN	17
4.5 HOOFDDOELEN VOOR DE TOEKOMST	19
4.6 CONCLUSIES	23
H5 HET VERVOLG: OMGEVINGSVISIE 2.0	24
5.1 OPGAVEN EN ONDERZOEKSVRAGEN	24
5.2 PLAN VAN AANPAK	26
5.3 GESPREK MET DE SAMENLEVING.....	28
5.4 AFSTEMMING IN DE REGIO	28
5.5 BEOOGD PRODUCT	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Actualisatie omgevingsvisie

De gemeente Ermelo staat de komende jaren voor een behoorlijk aantal opgaven op het gebied van herontwikkeling en uitbreiding. Het gaat onder andere om woningbouw, realisatie van een bedrijventerrein, een windpark en uitbreidingsbehoefte vanuit defensie.

De gemeente Ermelo heeft in 2022 de omgevingsvisie vastgesteld. De afgelopen jaren is gebleken dat de omgevingsvisie onvoldoende behulpzaam is bij actuele opgaven. Opgaven en ambities zijn beperkt integraal uitgewerkt waardoor deze steeds afzonderlijk afgewogen en uitgewerkt moeten worden. Dat maakt het lastig om tot goed beleid te komen, zeker in een tijd waarin meerdere ruimteclaims tegelijkertijd spelen.

Om op een goede manier antwoorden te formuleren op de grote opgaven, is een integrale benadering op gemeentelijk niveau cruciaal. Alleen dan kan een zorgvuldige afweging worden gemaakt tussen ruimteclaims en belangen en zijn keuzes uitlegbaar. Daarom is gestart met het proces tot actualisatie van de omgevingsvisie. De gemeente heeft behoefte aan een integrale omgevingsvisie die op onderbouwde en gestructureerde wijze sturing geeft aan het gemeentelijke beleid, kan dienen als toetsingsinstrument voor initiatieven uit de samenleving en een toegevoegde waarde heeft voor het (evalueren van) staande beleid, zoals bijvoorbeeld over functieverandering.

Integrale manier van werken

Naast actualisatie van de (integrale) doelen en ambities in de omgevingsvisie, bestaat er behoefte om meer integraal te werken. De ervaring leert dat nu nog vaak sectoraal en 'ad hoc' wordt gewerkt en dat staat effectief, zorgvuldig en uitlegbaar omgevingsbeleid in de weg.

Daarom is ervoor gekozen om de actualisatie van de omgevingsvisie ook als vliegwiel te gebruiken voor een nieuwe, integrale manier van werken binnen de gemeentelijke organisatie en het bestuur. Een integrale manier van werken binnen het fysieke domein, maar tussen het fysieke en sociale domein.

Sectorale ambities en concrete belangen dienen steeds op een zorgvuldige wijze afgewogen te worden en dat kan alleen met een integrale benadering en werkwijze. De instrumenten van de Omgevingswet kunnen daarbij helpen. De gemeente heeft behoefte aan inzicht over hoe de beleidsinstrumenten van de Omgevingswet effectief kunnen worden ingezet en hoe beter, vanuit de integrale doelen en ambities in de omgevingsvisie, integraal samengewerkt kan worden aan realisatie ervan.

Notitie Omgevingsvisie 2.0

De actualisatie van de omgevingsvisie bevat dus zowel een inhoudelijk deel (bepalen integrale doelen en ambities leefomgeving) als een organisatorisch deel (integrale werkwijze omgevingsbeleid). Mede daarom heeft de gemeente ervoor gekozen om de actualisatie van de omgevingsvisie op te splitsen in twee fases:

1. De eerste fase bestaat uit het opstellen van een notitie met de werkwijze en uitgangspunten voor actualisatie van de omgevingsvisie. De volgende hoofdvragen worden beantwoord:
 - Wat is nodig voor een integrale werkwijze in de hele gemeentelijke organisatie en hoe kunnen de beleidsinstrumenten van de Omgevingswet daarbij helpen?
 - Wat is de stip op de horizon voor Ermelo in 2050? Welke kernwaarden en toekomstige positionering zijn leidend voor toekomstig omgevingsbeleid?
 - Welke opgaven en vraagstukken volgen daaruit en wat is de aanpak voor het actualiseren van de omgevingsvisie?
2. In de tweede fase wordt de omgevingsvisie daadwerkelijk geactualiseerd met de inhoudelijke en organisatorische uitgangspunten en opgaven uit de voorliggende notitie als basis.

De notitie die voor u ligt, is het resultaat van fase 1 en dient als opmaat naar fase 2, de daadwerkelijke actualisatie van de omgevingsvisie.

1.2 Totstandkomingsproces

De gemeente Ermelo heeft bureau LOS gevraagd te ondersteunen en adviseren bij het opstellen van de notitie omgevingsvisie 2.0. Samen met de gemeentelijke organisatie heeft LOS in 2025 gewerkt aan het opstellen ervan. Het resultaat ervan ligt voor u en bevat voorstellen voor een integrale werkwijze, de kernwaarden voor toekomstig omgevingsbeleid en een aanpak voor fase 2 het actualiseren van de omgevingsvisie.

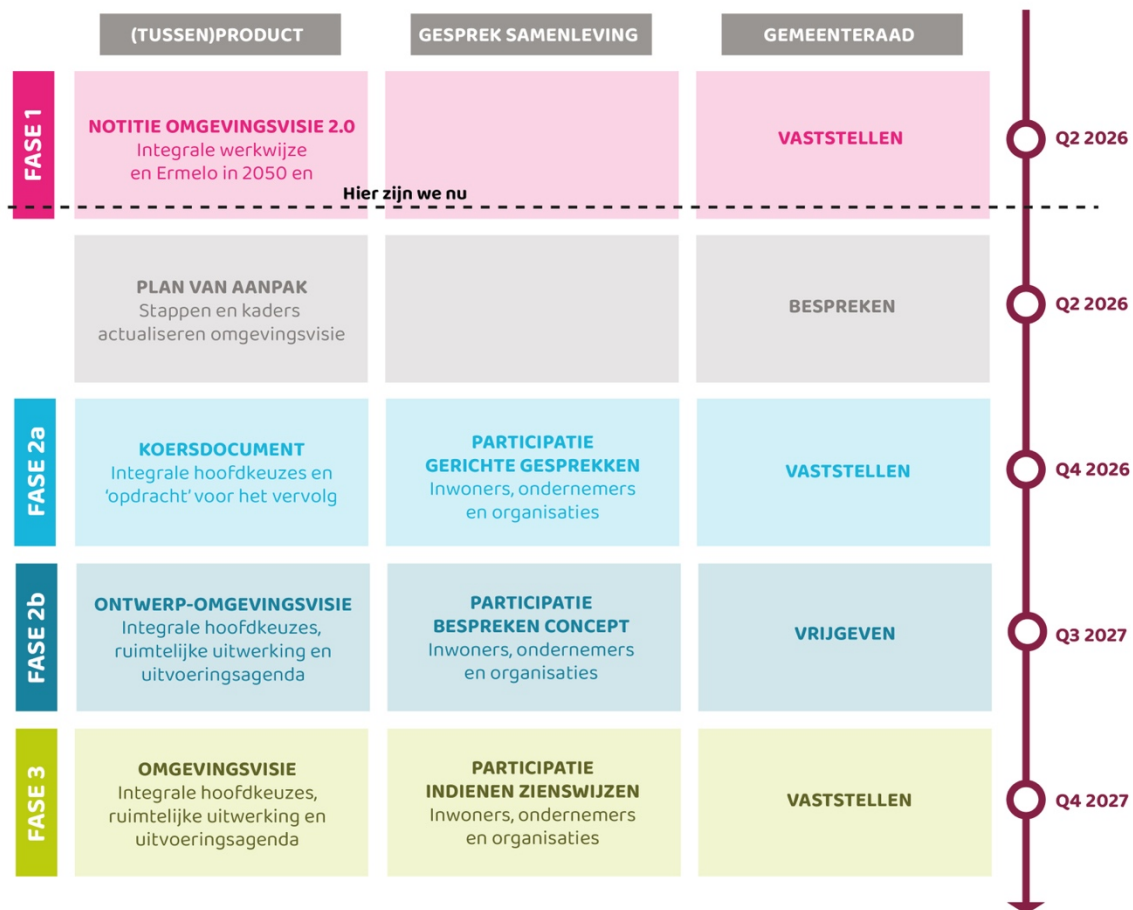
Deze notitie is tot stand gekomen in nauw overleg met alle geledingen in de gemeentelijke organisatie en het bestuur van de gemeente Ermelo. De volgende betrokkenen hebben meerdere malen meegedacht en inbreng geleverd voor de totstandkoming van deze notitie:

- Kernteam (bestaande uit verantwoordelijk beleidsmedewerkers)
- Ambtelijke organisatie (medewerkers van het fysieke en sociale domein)
- Strategisch beraad (strategisch adviseurs)
- Regieteam (regisseurs)
- College van B&W
- Gemeenteraad

Met elk van deze betrokkenen hebben we bijeenkomsten georganiseerd waarin zowel het inhoudelijke deel van het organisatorische deel zijn besproken. Zo is deze notitie in samenspraak met hen stapsgewijs ontstaan.

1.3 Planning actualisatie omgevingsvisie

Met het opstellen van deze notitie staat de gemeente aan het begin van een intensief traject dat moet leiden tot actualisatie van de omgevingsvisie. We onderscheiden daarin vooralsnog een aantal deelfasen waarin de samenleving (inwoners, ondernemers en organisaties) en de gemeenteraad op diverse momenten betrokken zullen worden. De opzet en planning op hoofdlijnen hebben we hieronder schematisch weergegeven om een beeld te geven van waar we nu in het proces staan. De notitie die nu voor u ligt bevat de uitgangspunten en aanpak om dat traject nader vorm te geven. In het laatste hoofdstuk van de notitie gaan we dieper in op onderstaande planning.

1.4 Leeswijzer

De notitie begint in hoofdstuk 2 met conclusies over de wijze waarop nu binnen de gemeente gewerkt wordt aan het opstellen en uitvoeren van omgevingsbeleid. Vervolgens doen we in hoofdstuk 3 een aantal adviezen over hoe in de toekomstig beter integraal gewerkt kan worden.

In hoofdstuk 4 gaan we in op de ontstaansdynamiek en de huidige identiteit van Ermelo. Op basis daarvan bepalen we de kernwaarden, toekomstige positionering van Ermelo in 2050 en de hoofddoelen die leidend zijn voor toekomstig omgevingsbeleid.

In hoofdstuk 5 gaan we in op de opgaven en aanpak voor het vervolg, het actualiseren van de omgevingsvisie. Dit hoofdstuk bestaat uit een aantal belangrijke inhoudelijke opgaven en vraagstukken, en een procesvoorstel om te komen tot de omgevingsvisie.

2 Huidige manier van werken

Dit hoofdstuk bevat de conclusies over de huidige manier van werken binnen de gemeente Ermelo bij het opstellen en uitvoeren van omgevingsbeleid. Deze zijn tot stand gekomen na de diverse (groeps)gesprekken en bijeenkomsten in de organisatie.

2.1 Organisatiestructuur

De ambtelijke organisatie in Ermelo heeft een platte netwerkstructuur op basis van zelforganisatie. Het opzetten van beleid en projecten wordt door het college van B&W en de gemeenteraad gedefinieerd met trends, ontwikkelingen, opgaven en concrete initiatieven als aanleiding. Op basis van de beschikbare capaciteit en kennis worden projectteams samengesteld en een projectleider aangewezen.

Medewerkers krijgen veel verantwoordelijkheid om zelf invulling te geven aan hoe zij hun werk doen. Dit leidt ertoe dat medewerkers graag voor Ermelo werken en zich met een hoge intrinsieke motivatie inzetten om het goede voor Ermelo te doen. De productie aan beleid is hoog, er lopen veel projecten, men is bevlogen en betrokken bij elkaar.

Voor integraal werken is het gewenst om op hoofdlijnen meer structuur, coördinatie, samenhang en regie aan te brengen in het opstellen, uitwerken, uitvoeren en toetsen van beleid en projecten. Hierna gaan we in op de werkwijze binnen drie beleidsniveaus: strategisch (nota sociaal domein en omgevingsvisie), tactisch (beleid voor thema's en deelgebieden) en operationeel (projecten en initiatieven).

2.2 Strategisch beleidsniveau

Op strategisch beleidsniveau beschikt Ermelo over twee visiedocumenten. De Nota Sociaal Domein en de Omgevingsvisie. In principe kan de gemeente daarmee goed integrale sturing geven aan respectievelijk het sociaal en fysieke domein.

De Nota Sociaal domein lijkt goed te functioneren. Binnen het sociaal domein is sprake van een beleidscyclus en de doelen uit de Nota Sociaal Domein zijn verwerkt in een uitvoeringsagenda. Deze nota heeft een planhorizon van 5 jaar. De huidige omgevingsvisie is het strategische document voor het fysieke domein en heeft een langere planhorizon. Het is een bundeling van thematische en gebiedsgerichte ambities zonder dat daarin echt antwoord wordt gegeven op de dilemma's in de ruimteclaims en grote opgaven. Omdat de omgevingsvisie beperkt integrale keuzes bevat, stuurt het onvoldoende op sectoraal beleid. Veel sectoraal beleid bevat (strategische) doelen, die niet zijn verankerd in de omgevingsvisie en daardoor ook niet volledig integraal zijn.

2.3 Tactisch beleidsniveau

Het tactische beleidsniveau wordt in Ermelo ingevuld door beleidsnota's en visies voor bepaalde thema's of deelgebieden. Recent zijn diverse beleidsnota's opgesteld (o.a. mobiliteitsvisie, visie toerisme en recreatie en gebiedsvisie Speuld). Stuk voor stuk kwalitatief goede beleidsdocumenten die ook in samenwerking met meerdere

disciplines zijn opgesteld en waar uitvoeringsagenda's aan worden gekoppeld om de overstap te maken naar projecten en realisatie.

Wel loopt strategisch en tactisch beleidsniveau soms door elkaar en wordt er beperkt een directe relatie gelegd met de omgevingsvisie. Daarnaast is de onderlinge afstemming tussen de programma's beperkt met als gevolg overlap of juist onderwerpen waarover geen beleidsuitspraken worden gedaan. Doelen, ambities en ruimteclaims zijn vanuit een bepaald thema vaak logisch maar ook op zichzelf staand en daardoor niet altijd haalbaar. De omgevingsvisie zou hierin scherper moeten sturen.

2.4 Operationeel niveau

De gemeente heeft veel projecten om uitvoering te geven aan beleid. Ook komen er vanuit de samenleving veel plannen en ideeën. Een teken dat er veel initiatief aanwezig is! In de gemeentelijke organisatie worden bij projecten multidisciplinaire teams samengesteld en de onderlinge betrokkenheid is groot. Een overzicht van wat er allemaal speelt in een deelgebied zou helpen om eenduidig te sturen op de ontwikkeling van een gebied.

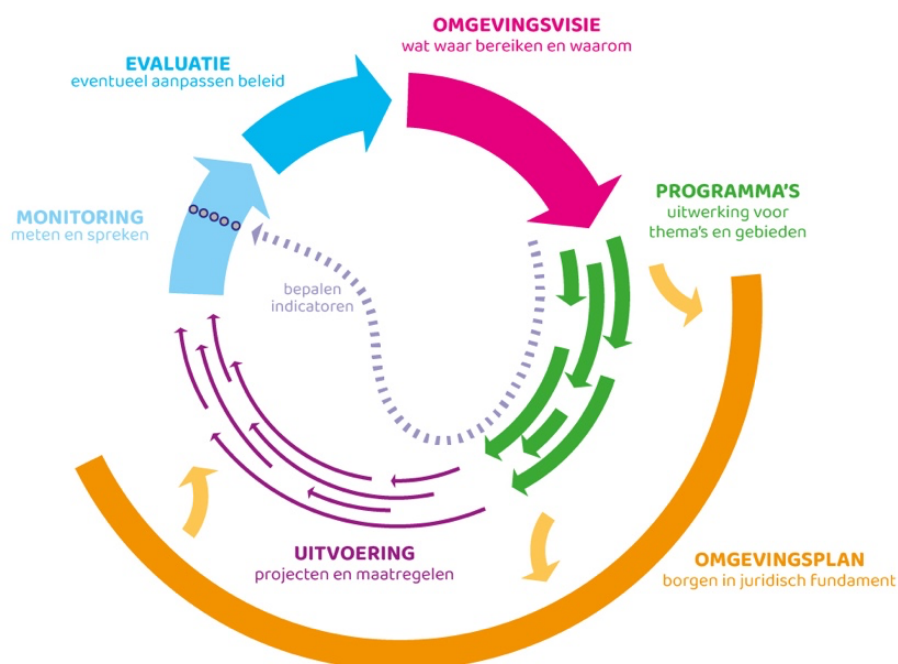
3 Toekomstige manier van werken

Om beter integraal te werken is binnen de gemeente Ermelo meer structuur, samenhang en regie nodig. Er is niet één specifiek onderdeel wat verbeterd moet worden, door de hele organisatie is meer focus nodig om niet alleen integrale documenten te maken, maar er vervolgens ook naar te handelen en initiatieven op te toetsen. Bovendien is er een structuur nodig, die zorgt dat je ook op lange termijn integraal blijft denken en werken. Dat vraagt aandacht van zowel de ambtelijke organisatie, het college als de gemeenteraad.

3.1 Werken in de beleidscyclus

Belangrijk vliegwiel voor integraal werken is dat er integrale keuzes worden gemaakt door het bestuur van de gemeente. Van daaruit vindt namelijk de aansturing plaats op basis waarvan de ambtelijke organisatie ook daadwerkelijk integraal kan gaan werken. Het werken volgens de beleidscyclus van de Omgevingswet kan hierbij goed helpen. De Omgevingswet vraagt om een continu proces van beleid maken, uitwerken, uitvoeren, evalueren en waar nodig bijstellen. De wereld om ons heen verandert steeds sneller. Deze cyclische aanpak is ervoor bedoeld om sneller en effectiever met beleid op trends en ontwikkelingen in te kunnen spelen. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om strategische integrale doelen direct te koppelen aan beleid en uitvoering.

In elke fase van de beleidscyclus heeft de gemeente beleidsinstrument tot haar beschikking om er invulling aan te geven. De cyclus begint met het opstellen van de omgevingsvisie. Het is dus belangrijk om daarin al echt integrale strategische keuzes te maken voor de leefomgeving zodat deze daarna ook sturend gaan werken op integrale uitwerking.

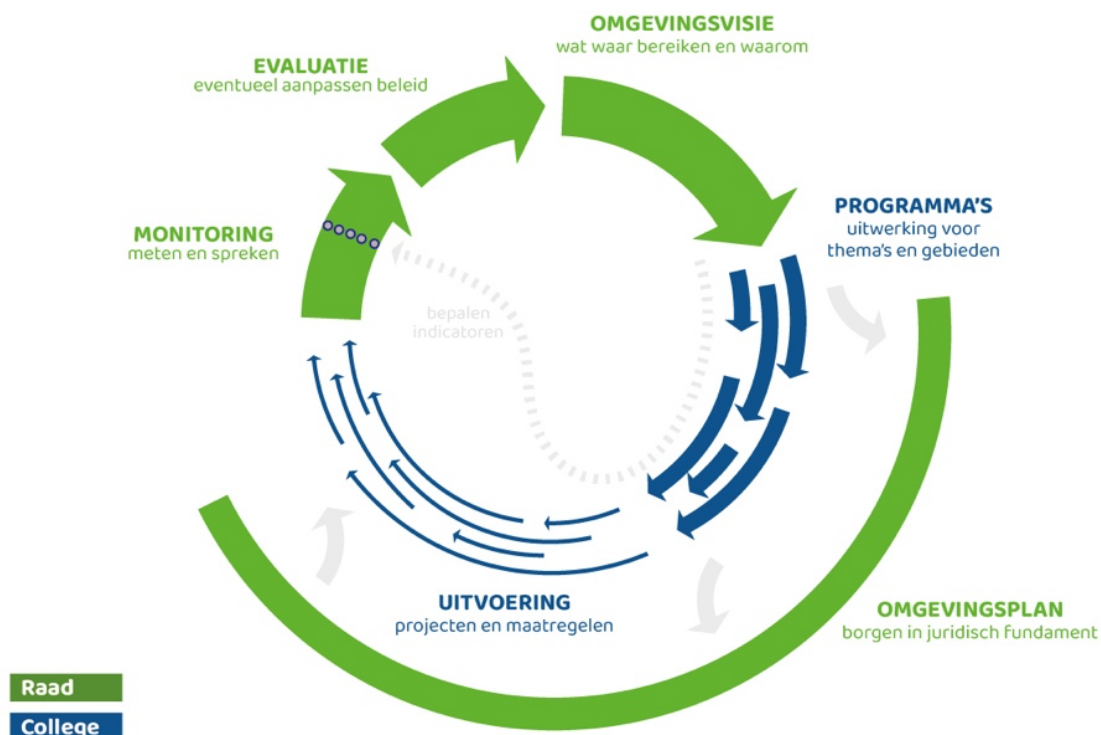
De omgevingsvisie als start van de beleidscyclus waarin integrale keuzes worden gemaakt die sturend zijn op de uitwerking van beleid, projecten en regels.

Ook voor de gemeenteraad biedt het werken in de beleidscyclus grote voordelen. Het kan de gemeenteraad het comfort geven om meer op hoofdlijnen te sturen, zonder de invloed en het zicht op de uitvoering te verliezen. Het ontbreken van overzicht is vaak de reden dat gemeenteraden 'ad hoc' besluiten nemen en daarmee de integraliteit uit het oog verliezen.

3.2 Bevoegdheden college en raad

Volgens de Omgevingswet is het de bedoeling dat de gemeenteraad op hoofdlijnen stuurt op doelen en kaders en daarna de uitvoering overlaat aan het college van B&W. Gemeenteraden zijn bevoegd om de omgevingsvisie en het omgevingsplan (voormalige bestemmingsplannen) vast te stellen. Het college is bevoegd voor het vaststellen van de omgevingsprogramma's en vergunningen. Deze verdeling van bevoegdheden werkt alleen goed als:

- De raad een omgevingsvisie vaststelt, waarin de doelen scherp genoeg zijn verwoord, zodat ze ook helder kunnen doorwerken naar omgevingsprogramma's. Bij voorkeur zijn de doelen meetbaar gemaakt. Dat maakt het makkelijk om aan de achterkant ook te evalueren of de doelen worden gehaald.
- Het college bij het uitwerken van de omgevingsprogramma's daadwerkelijk dicht bij de in de omgevingsvisie geformuleerde doelen blijft, zodat de raad zich ook echt herkent in de inhoud van de omgevingsprogramma's.
- De raad daadwerkelijk de kans krijgt om op een ordelijke manier te monitoren of en hoe de doelen uit de omgevingsvisie worden gehaald en op basis daarvan een goede evaluatie uitvoert en indien nodig het beleid bijstelt.

De verdeling van bevoegdheden tussen college en raad in de beleidscyclus

Om dit te bereiken geven we het volgende advies voor de gemeente Ermelo:

- Bepaal scherpe integrale strategische doelen en ambities in de omgevingsvisie, geef daarbij de belangrijkste ruimtelijke hoofdkeuzes aan en verwoord deze zo meetbaar mogelijk. Breng een prioriteit aan in de gestelde doelen. Dit vormt dan het uitgangspunt voor uitwerking in de beleidscyclus. Op basis van meetbare doelen en prioriteiten kan het college besluiten welke omgevingsprogramma's wanneer worden opgesteld.
- Zorg ervoor dat de doelen ook op tactisch niveau integraal worden uitgewerkt. Gebruik daarbij het instrument omgevingsprogramma, dat onderdeel uitmaakt van de beleidscyclus. Maak in de omgevingsprogramma's telkens actief en bewust een koppeling tussen programma's onderling en tussen de programma's en de omgevingsvisie.
- Stel in samenspraak tussen college en raad een format vast voor het opstellen van omgevingsprogramma's, zodat deze een herkenbare opzet, inhoud en proces krijgen. Zo is voor zowel bestuur als ambtelijke organisatie helder hoe er wordt gewerkt.
- Zorg voor een periodieke monitoring en evaluatie van de doelen en ambities in de omgevingsvisie, zodat de gemeenteraad in staat wordt gesteld om deze bij te stellen en nieuwe ruimtelijke keuzes op hoofdlijnen te stellen. Een goed functionerende beleidscyclus zorgt ervoor dat een gemeenteraad het college op hoofdlijnen aanstuurt. Bovendien zorgt deze werkwijze ervoor dat er een duidelijke koppeling ontstaat tussen de inhoud en de begroting.

4 De stip op de horizon in 2050

De eerste stap om te komen tot een nieuwe integrale omgevingsvisie is het bepalen van de stip op de horizon. Wie willen we zijn in de toekomst (kernwaarden), hoe positioneert Ermelo zich en welke hoofddoelen volgen daaruit? De hoofddoelen bouwen we op vanuit verschillende bouwstenen. Bij het bepalen van de toekomstige ontwikkelingsrichting spelen altijd meerdere aspecten een rol. De verworvenheden uit het verleden, de ligging in de regio of het land en opgaven voor de toekomst zijn van invloed op de toekomstige ontwikkelrichting. De stip op de horizon is opgebouwd vanuit verschillende ingrediënten:

- Ontstaansgeschiedenis en keuzes in het verleden
- Huidige kenmerken, kwaliteiten en identiteit
- Grote opgaven voor de toekomst

In dit hoofdstuk vindt u een beschrijving van deze bouwstenen. Daarna gaan we in op de kernwaarden en de hoofddoelen voor toekomstig omgevingsbeleid die daaruit volgen.

4.1 Ontstaansdynamiek

Ermelo heeft een rijke historie en ontstaansgeschiedenis. Daarin is een aantal fases en ‘breuklijnen’ te onderscheiden die hebben geleid tot wat Ermelo nu is. Hieronder gaan we in vogelvlucht in op deze ontwikkelfases.

Agrarische oorsprong

Ermelo is ontstaan als agrarische nederzetting op de overgang van heide naar de Zuiderzee. Het was in oorsprong een verzameling boerderijen aan de rand van de Veluwe met de kerk als hart van de gemeenschap. Tot eind 19de eeuw had Ermelo dit agrarische karakter.

Komst treinspoor en station

In 1882 werd het station in Ermelo in gebruik genomen, als onderdeel van de spoorlijn tussen Utrecht en Zwolle. Daarmee werd Ermelo interessant voor mensen van buiten de regio. Goed bereikbaar en midden in de fraaie natuur. Deze significante verbetering in de bereikbaarheid leidde tot de ontwikkeling van een aantal sectoren die in Ermelo goed op hun plek waren:

- Zorg: mede vanuit de kerk ontstonden er zorginstellingen
- Defensie: er werd een militair oefenterrein op de Veluwe geopend
- Recreatie: er ontstonden buitenplaatsen als eerste recreatieve voorzieningen

Regionale verzorgingsfunctie

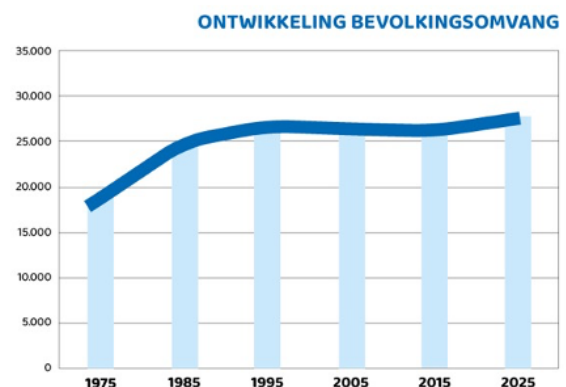
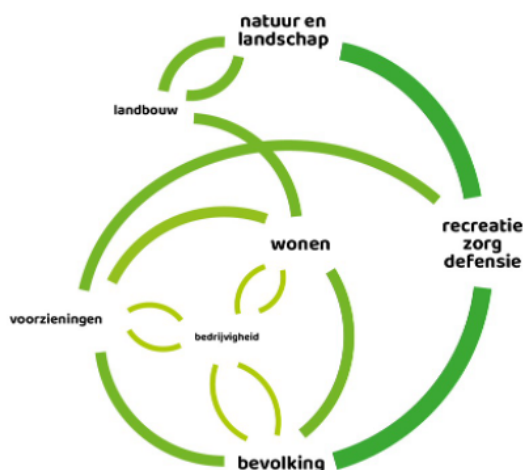
In 1962 werd de snelweg A28 aangelegd. Dat luidde een periode in van flinke groei. Het aantal inwoners begon gestaag toe te nemen tot ongeveer 25.000 inwoners eind jaren '80. Ermelo kreeg ook steeds meer een regionaal verzorgende functie door de vele zorginstellingen en doordat het voorzieningenniveau meegroeide met de bevolking.

Stabilisering en optimalisatie

In de periode tussen 1990 en 2020 is een stabilisering in het aantal inwoners zichtbaar. Er vinden relatief weinig grote nieuwe ontwikkelingen plaats. Ermelo ontwikkelt zich verder tot een aantrekkelijke groene gemeente in de luwte van de Randstad. In deze periode ontwikkelt met name de recreatie zich verder met de komst van grote recreatieparken. Ermelo wordt door recreanten steeds meer bezocht en de druk op de Veluwe neemt toe.

4.2 Huidige situatie en identiteit

Vandaag de dag is het groene karakter door de ligging op de Veluwe nog steeds sterk voel- en zichtbaar. Ook de agrarische oorsprong van Ermelo is nog sterk aanwezig. Boerenbedrijven bepalen nog steeds het agrarische landelijke karakter dat zo gewaardeerd wordt. De oorspronkelijke sectoren defensie, zorg en recreatie die eind 19de eeuw opkwamen, zijn uitgegroeid tot de kernsectoren van de lokale economie en werkgelegenheid. Naarmate Ermelo groeide is er een eigen dynamiek ontstaan tussen wonen, werken en voorzieningen die heeft geleid tot groei van inwoners, voorzieningen en het ontstaan van bedrijventerreinen voor het lokale MKB.

Schematische weergave van de ontstaansdynamiek van Ermelo en de bevolkingsontwikkeling tussen 1975 en 2025.

Het groene karakter

Ermelo is onmiskenbaar een groene gemeente. Een groot deel van de gemeente bestaat uit de Veluwe met uitgestrekte bossen en heidevelden. De Veluwe is onderdeel van het Natura 2000 netwerk van Nederland. Ook de flanken van de Veluwe naar het Veluwerandmeer zijn bosrijk. Veel wijken binnen Ermelo kennen een ruim opgezet en groen karakter. Het percentage groen in stedelijk gebied is veel hoger dan gemiddeld in Nederland. De gemeente Ermelo voert ook al lange tijd een consistent beleid voor het behouden en versterken van groen. Zo zijn er in het landschapsontwikkelingsplan 'groene' zones opgenomen tussen Ermelo en de buurgemeenten om te voorkomen dat ze aan elkaar groeien. Ook heeft de gemeente een structuurvisie gemaakt voor de Groene Zoom om invulling te geven aan een groenzone tussen Ermelo en Harderwijk.

Een zeer gevarieerd landschap

Ermelo ligt in een enorm gevarieerd landschap en dat bepaalt voor een belangrijk deel de aantrekkelijkheid voor inwoners en bezoekers. Ook dat heeft het te danken aan de ligging op de flank van de Veluwe. Van de beslotenheid van de bossen op de stuwwal en de flanken van de stuwwal tot aan het open landschap langs de randmeren. Op een relatief korte afstand wisselen maar liefst acht landschapstypen elkaar af. Lange tijd was het landschapstype bepalend voor het gebruik en bleef de variatie in het landschap automatisch in stand. Hoewel dat niet meer zo is, zijn de contrasten tussen de landschappen op veel plekken nog goed herkenbaar. Ook ten aanzien van het landschap voert de gemeente een consistent beleid. Zo zijn de gevarieerde landschappen die behouden moeten blijven, expliciet in het beleid benoemd.

Een eigen 'Ermelose' economie

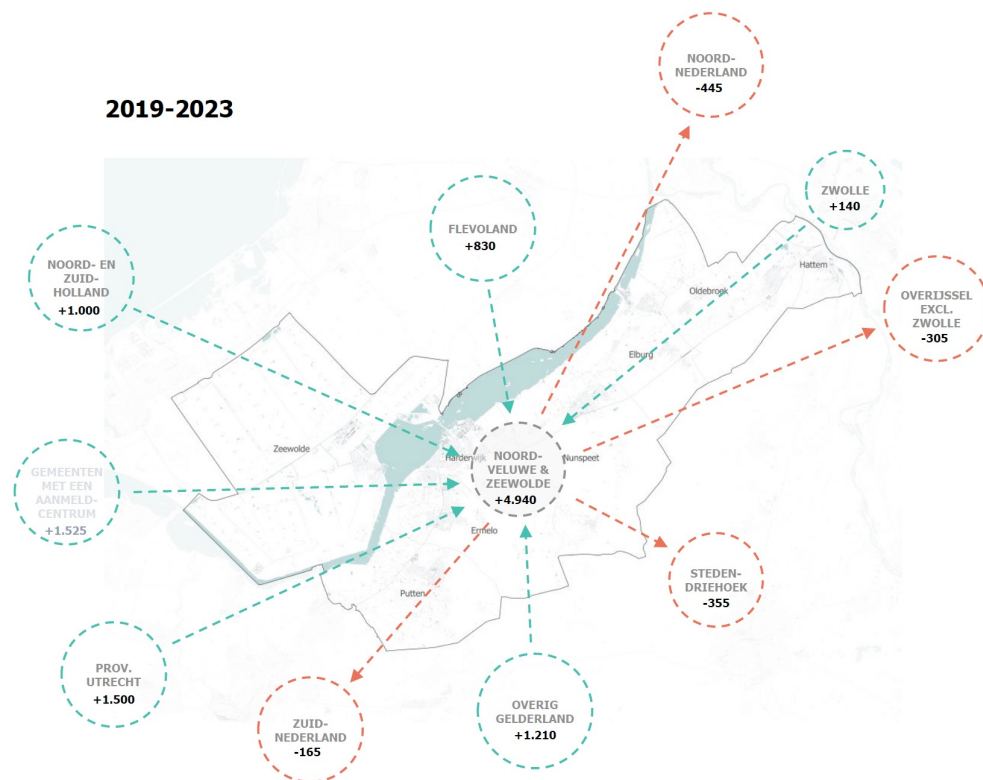
Ermelo heeft een eigen kenmerkend economisch profiel. De kernsectoren binnen Ermelo zijn zorg en welzijn, overheid/defensie, recreatie, horeca en detailhandel. Allemaal sectoren, die teruggrijpen op de ontstaansgeschiedenis van Ermelo. Door de vele banen in deze sectoren heeft Ermelo relatief veel werkgelegenheid en een pendeloverschot (per saldo meer werknemers die van buiten de gemeente komen). Ermelo heeft relatief veel werkgelegenheid. Circa 860 banen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking en dat is het hoogste aantal in de regio. Het aantal banen op bedrijventerreinen is met 23 % relatief laag, in de regio ligt dit gemiddeld op 33%.

	Pendelstromen van werknemers		
	Uitgaand	Inkomend	Saldo
Ermelo	6.600	9.000	+2.400
Harderwijk	13.900	13.800	-100
Putten	6.500	3.800	-2.700
Zeewolde	8.800	5.400	-3.400

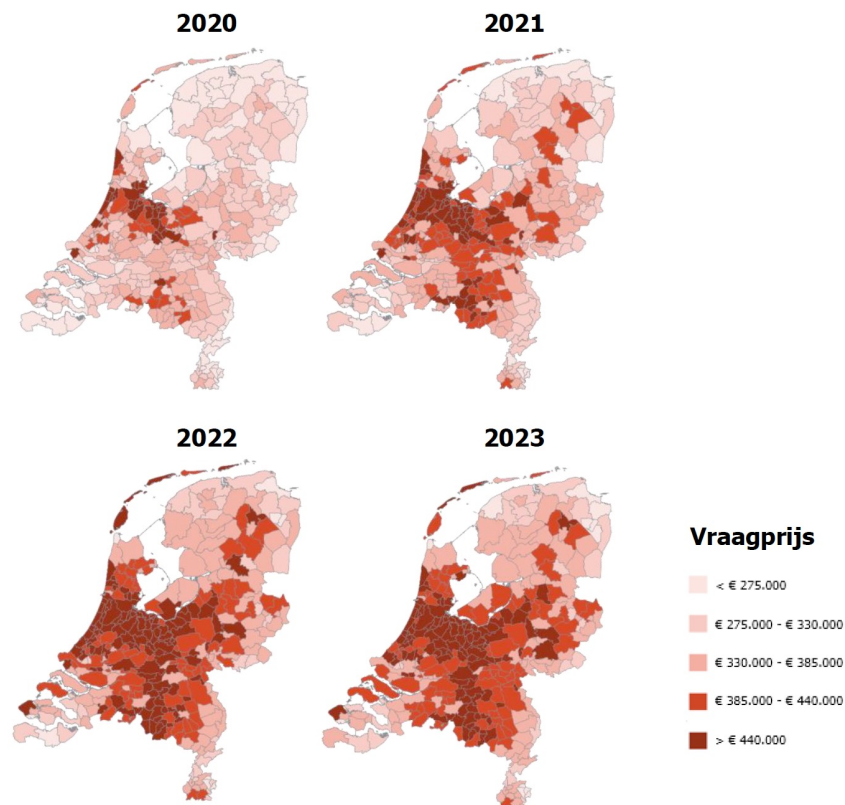
Pendelstromen van werknemers van en naar de EHPZ-gemeenten. Bron: RPW EHPZ, STEC-groep, 2024.

Een aantrekkelijke woongemeente

We zagen al dat Ermelo van oudsher een aantrekkelijke woonplaats is. De afgelopen jaren is dat ook goed terug te zien in de woningprijzen. Ermelo hoort bij de gemeenten waar de huizenprijzen na de coronatijd het sterkst zijn gestegen. Inwoners waarderen de voorzieningen, ligging, het groen, de natuur en de bereikbaarheid. De bevolking in Ermelo bestaat voor een relatief groot deel uit inwoners van middelbare leeftijd (45 -65 jaar) en ook de groep 65+ is sterk vertegenwoordigd. Opvallend is dat de groep jongeren en jongvolwassenen relatief klein is. Dat heeft deels te maken met het feit dat voor jongeren wegtrekken om te gaan studeren. Deels kan dit ook het effect zijn van de hogere huizenprijzen en de relatief grote woningen in Ermelo.

Verhuismbewegingen van en naar de EHPZ-regio. Bron: regionaal woningmarktonderzoek.

Ontwikkeling van de huizenprijzen tussen 2020-2023. Bron: regionaal woningmarktonderzoek.

Sterke sociale cohesie

De gemeente Ermelo kenmerkt zich door een sterke sociale cohesie. Er zijn veel vrijwilligers actief en de onderlinge verbondenheid in buurten en via verenigingen is groot. De gemeente voert hierop ook al jaren een consistent beleid. De gemeente kent een wijkgerichte aanpak, die erop gericht is om inwoners actief te betrekken bij hun buurt en elkaar te helpen en te ontmoeten. In gemeentelijke nota's wordt aandacht besteed aan het investeren in ontmoetingsplekken en het ondersteunen van vrijwilligers. Ook zijn er op diverse plaatsen buurtkamers en wijkcentra.

Identiteit van Ermelo

Op basis van bovenstaande kenmerken en onderzoeken kan de huidige identiteit van Ermelo in vier centrale termen worden samengevat:

- **Groen:** het groene landschappelijke karakter en ligging aan de rand van Veluwe en Randmeren is kenmerkend voor Ermelo. Groen zit in het DNA
- **Zorgzaam:** mede door de hechte sociale cohesie en vele zorginstellingen is er in Ermelo een sterke gemeenschapszin. Men kijkt naar elkaar om.
- **Verbonden:** Ermelo is geen eiland op zich. De goede verbondenheid met de omgeving heeft Ermelo veel gebracht (o.a. ontwikkeling kernsectoren).
- **Open:** mede daardoor heeft Ermelo een open houding. Graag bewaren wat we hebben maar ook vooruitkijken en open voor verandering als dat nodig is.

Verbeelding van de huidige identiteit van Ermelo.

Met deze karaktereigenschappen heeft Ermelo veel gemeen met haar regionale partners Zeewolde, Harderwijk en Putten. Maar er zijn ook verschillen. Harderwijk heeft een meer stedelijk karakter, Putten is wat behoudender en Zeewolde heeft een sterke vernieuwende houding.

4.3 Opgaven voor de toekomst

De stip op horizon wordt niet alleen bepaald door de identiteit van de gemeente, maar ook door de grote opgaven waar de gemeente voor staat. Daar moet een antwoord op worden gevonden. Momenteel speelt er een aantal grote trends en concrete opgaven die om extra of aanpassing van de ruimte vragen. De vraag is in hoeverre deze gaan leiden tot een nieuwe 'breuklijn' en fase in de ontwikkeling van Ermelo.

Versterken van natuurgebieden

Er ligt een grote opgave om natuurgebieden te versterken. De stikstofdepositie op natuurgebieden als de Veluwe is te hoog en zal omlaag moeten worden gebracht. Daarnaast ligt er een opgave om de afname van de biodiversiteit te keren. Dat kan onder andere door natuurgebieden en leefmilieus beter met elkaar te verbinden. Ermelo heeft daarin een belangrijke positie door de nabije ligging van de Veluwe en Veluwerandmeer. Door ecologische verbindingen kunnen deze leefmilieus hier goed worden verbonden.

Ruimte voor water

Door klimaatverandering treden er steeds meer weersextremen op, die ertoe leiden dat we soms meer piekbuien en wateroverlast krijgen en op andere momenten lange periodes van droogte. Droogte, hitte en wateroverlast kunnen forse nadelige effecten hebben op de landbouw, natuur en het woon- en leefklimaat. De opgave voor de toekomst is om grotere piekbuien op te kunnen vangen, maar tegelijk water vast te houden voor drogere periodes, vooral op de hoger gelegen zandgronden van de Veluwe en haar flanken.

Opvangen van de groeiende zorgvraag

De bevolking vergrijst en mede daardoor neemt de druk op het sociale domein en de zorg toe. De vergrijzing zal de komende decennia leiden tot een groeiende vraag naar zorg. De kosten worden ook steeds hoger en personeel in de zorg is steeds lastiger te vinden. De inzet van technologische innovaties kan helpen om de zorgvraag deels op te vangen maar dat is naar verwachting niet voldoende. Menselijke ondersteuning en persoonlijke zorg blijft nodig.

Opvangen van de woningdruk

De behoefte aan woningen is groot. De verwachting is dat de woningdruk vanuit de randstad verder zal toenemen, met name langs de assen van snelwegen en spoorlijnen. De A28 is een van die assen waarlangs de prijzen van bijvoorbeeld koopwoningen zeer sterk gestegen zijn. In het regionale woningmarktonderzoek komt naar voren dat er veel verhuisbewegingen naar Ermelo toe zijn vanuit de provincies Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland. Daarentegen verhuizen vanuit Ermelo weer veel mensen naar het oosten. Dat is een indicatie dat er verdringing plaatsvindt op de woningmarkt, en dat geldt zeker ook voor jongeren en jongvolwassenen (starters). De vraag is in welke mate de gemeente wil groeien in het aantal woningen en op welke bevolkingsgroepen de gemeente zich daarbij wil richten.

Behoeftte aan economische ontwikkeling

Er is niet alleen behoefte aan woningbouwlocaties maar ook aan economische ontwikkeling. Er is veel innovatie in de zorg, waardoor de zorg sterker geïntegreerd raakt in de samenleving. Recreatie verschuift naar meer variatie, luxe en beleving. En de opgave voor bedrijventerreinen is om toe te werken naar een circulaire werkwijze. Daar is extra ruimte voor nodig. Uit het regionaal programma bedrijventerreinen blijkt bovendien dat er in de regio EHPZ behoefte is aan extra ruimte voor bedrijventerreinen. Voor de gemeente Ermelo is dit een dilemma. Er is al sprake van een grote uitgaande pendel en de meeste van de huidige bedrijvigheid op bedrijventerreinen biedt banen voor lager opgeleiden. Terwijl de bevolking hoger opgeleid is. De vraag is daarom voor wie de gemeente werkgelegenheid wil creëren en wat daartoe de beste weg is.

Energieneutraal

Net als elke gemeente in Nederland heeft Ermelo de opgave om energieneutraal te worden in 2050 (of eerder). Iedere gemeente moet onderzoeken (via de Regionale Energie Strategie) welke energiemix dient te worden gerealiseerd. De gemeente Ermelo werkt aan de realisatie van windmolens langs de A28 om daarmee een bijdrage te kunnen leveren aan de energietransitie en opwek van hernieuwbare energie.

Intensivering defensie terreinen

In verband met de toenemende internationale spanningen is defensie in Nederland op zoek naar uitbreiding van haar (oefen)activiteiten. Defensie heeft ook het plan om de activiteiten op het kazerneterrein in Ermelo te gaan intensiveren.

De benoemde trends en concrete opgaven kunnen grote impact gaan hebben op de identiteit en toekomstige ontwikkeling van Ermelo. Ermelo lijkt een nieuwe fase in haar ontwikkeling in te gaan, afhankelijk van hoe het omgaat met de trends en opgaven. Om hier op een goede manier antwoorden op te kunnen bieden is een integrale benadering cruciaal. De trends en opgaven zijn immers sterk met elkaar verbonden en vragen soms om duidelijke ruimtelijke keuzes in wat waar wel en niet gewenst is. Daarbij helpt het om eerst de kernwaarden te bepalen die voor het toekomstige beleid van Ermelo als uitgangspunt genomen kunnen worden. Daar gaan we in de volgende paragraaf op in.

4.4 Ermelose kernwaarden

Hoewel de ontstaansdynamiek, het karakter en de identiteit van Ermelo vele kanten en lagen heeft, valt één karaktereigenschap op die overkoepelend lijkt voor alle andere eigenschappen. Een karaktereigenschap die op allerlei manieren in bestaand beleid is verankerd. De gemeenschap in Ermelo heeft altijd een groot gevoel van verantwoordelijkheid, betrokkenheid en rentmeesterschap gehad voor de samenleving en de omgeving als geheel. Dat sterke verantwoordelijkheidsgevoel komt tot uiting in drie belangrijke pijlers. Ermelo heeft een sterk gevoel van verantwoordelijkheid:

1. ... voor het landschap en het natuurlijke systeem om ons heen
2. ... om voor elkaar te zorgen en voldoende ontplooiingskansen te bieden
3. ... om bij te dragen aan een veilige, stabiele en leefbare samenleving

Kernwaarde 1: het natuurlijke systeem als fundament

De natuurlijke omgeving hoort bij het DNA van Ermelo. De eerste kernwaarde is om het natuurlijke systeem van water, bodem en natuur te hanteren als fundament voor het omgevingsbeleid en toekomstige ontwikkelingen. Een gezonde bodem, water en natuurlijk ecosystemen als leidraad en sturen op ontwikkelingen die daaraan bijdragen. Groen hoort bij de identiteit van Ermelo, de gemeente kent hierin een consistent beleid en het draagt bij aan de grote opgaven rondom het versterken van natuur, klimaatadaptatie en recreatie.

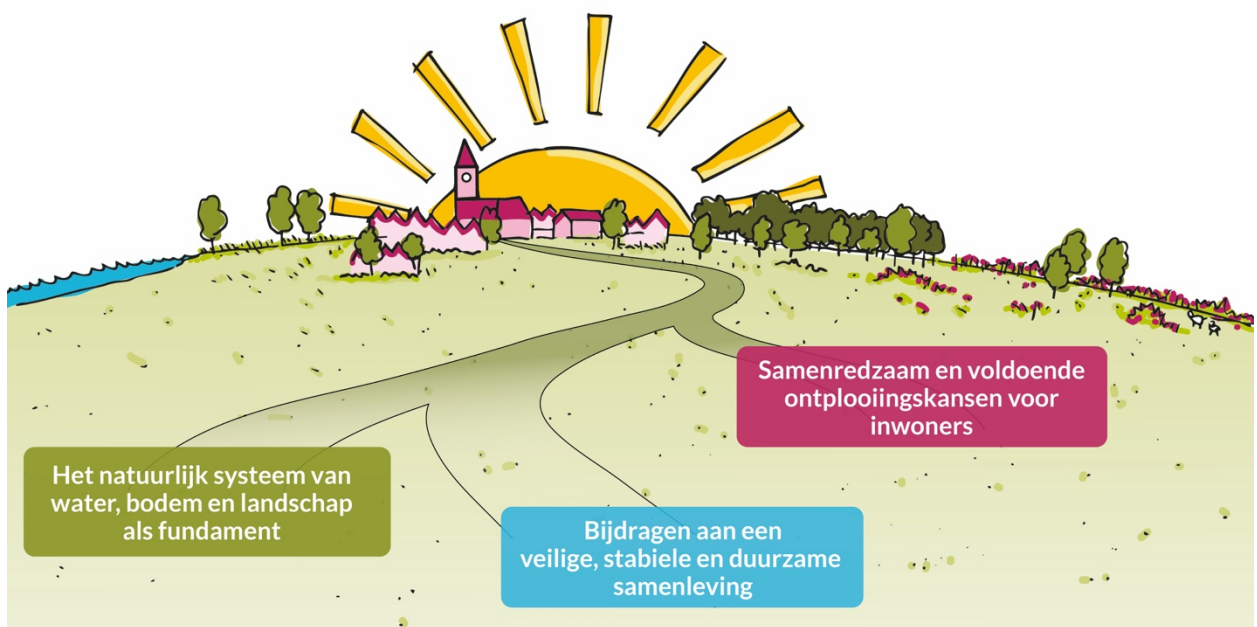
Kernwaarde 2: Samenredzaamheid en voldoende ontplooiingskansen

Een sterke gemeenschapszin is onderdeel van de Ermelose identiteit en wordt de komende decennia nog belangrijker om de toenemende zorgvraag op te kunnen vangen. Ermelo zet primair in op de onderlinge ontmoeting, ontplooiingsmogelijkheden voor alle bevolkingsgroepen, een sterke sociale cohesie en voorzieningen die dat faciliteren en stimuleren. Een samenredzame en vitale samenleving waarin inwoners elkaar kennen, naar elkaar omzien en elkaar helpen als dat nodig is. Voor een vitale en samenredzame samenleving op lange termijn is een evenwichtige bevolkingssamenstelling cruciaal. Dat betekent dat jongvolwassenen voldoende ruimte (woningen en ontplooiingskansen) moeten krijgen om in Ermelo te (blijven) wonen. Deze groep is nu relatief beperkt aanwezig en belangrijk om de toekomstige zorgvraag mede op te kunnen vangen door invulling te geven aan samenredzaamheid.

Kernwaarde 3: Bijdragen aan een veilige, stabiele en leefbare samenleving

Ermelo voelt, zeker in deze tijden, de verantwoordelijkheid om te blijven bijdragen aan een veilige, stabiele en leefbare samenleving in Europa, Nederland en ook in Ermelo zelf. Dat betekent dat Ermelo ruimte blijft bieden aan defensie, aan de agrarische sector om bij te dragen aan de voedselzekerheid en voor een duurzame energie- en warmtevoorziening om bij te dragen aan het voorkomen van verdere klimaatverandering. Dat alles wel passend bij de omgeving en in balans met de andere kernwaarden. Niet alles kan overal, Ermelo richt zich op waar het wel kan.

Kernwaarden op weg naar Ermelo in 2050

4.5 Hoofddoelen voor de toekomst

De gemeente Ermelo heeft wat te kiezen. De woningdruk is hoog, mensen wonen graag in Ermelo en de kwaliteit van de leefomgeving is hoog. Op regionaal niveau is er behoefte aan bedrijventerreinen. Tegelijk vinden we het belangrijk dat Ermelo zich ontwikkelt vanuit de kernwaarden en de grote opgaven op te lossen voor de toekomst. We zullen dus doelen moeten stellen om de goede keuzes te kunnen maken binnen de beperkte ruimte die we hebben. Dat begint met een heldere positionering van wat voor gemeente Ermelo in de toekomst wil zijn.

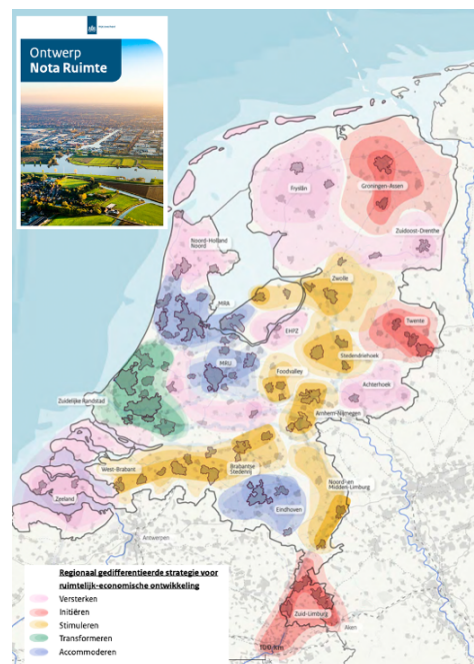
Groene dorpse gemeente in de luwte van de randstad

Ermelo heeft een sterke gemeenschapszin, een eigen economisch profiel, een zeer gevarieerd en uniek landschap en sterke voorzieningen.

We kiezen ervoor om vanuit de kernwaarden onze bestaande kwaliteiten en kenmerken verder te ontwikkelen en versterken. We zien Ermelo als groene, dorpse gemeente in de luwte van stedelijke regio's. Rust, ruimte en groen kenmerken ons en tegelijk zijn we gastvrij, open en hechten we waarde aan een goede verbondenheid en relatie met onze omgeving

Met deze positionering kiezen we niet voor een schaa sprong van onze gemeente met de bijbehorende ontwikkeling van wonen en werken. Hiermee sluiten we aan bij het gedachtengoed van de ontwerp Nota Ruimte. Daarin wordt gekozen voor groei en grootschalige stedelijke ontwikkelingen in de Randstad en de regio Zwolle als onderdeel van een stedelijke band rond de Randstad. Daarbinnen ziet de Nota Ruimte gemeenten die zich ontwikkelen vanuit bestaande kwaliteiten. En die rol past ons. Daarin zit juist de kracht van Ermelo: groen, rust en ruimte en toch centraal gelegen en bereikbaar.

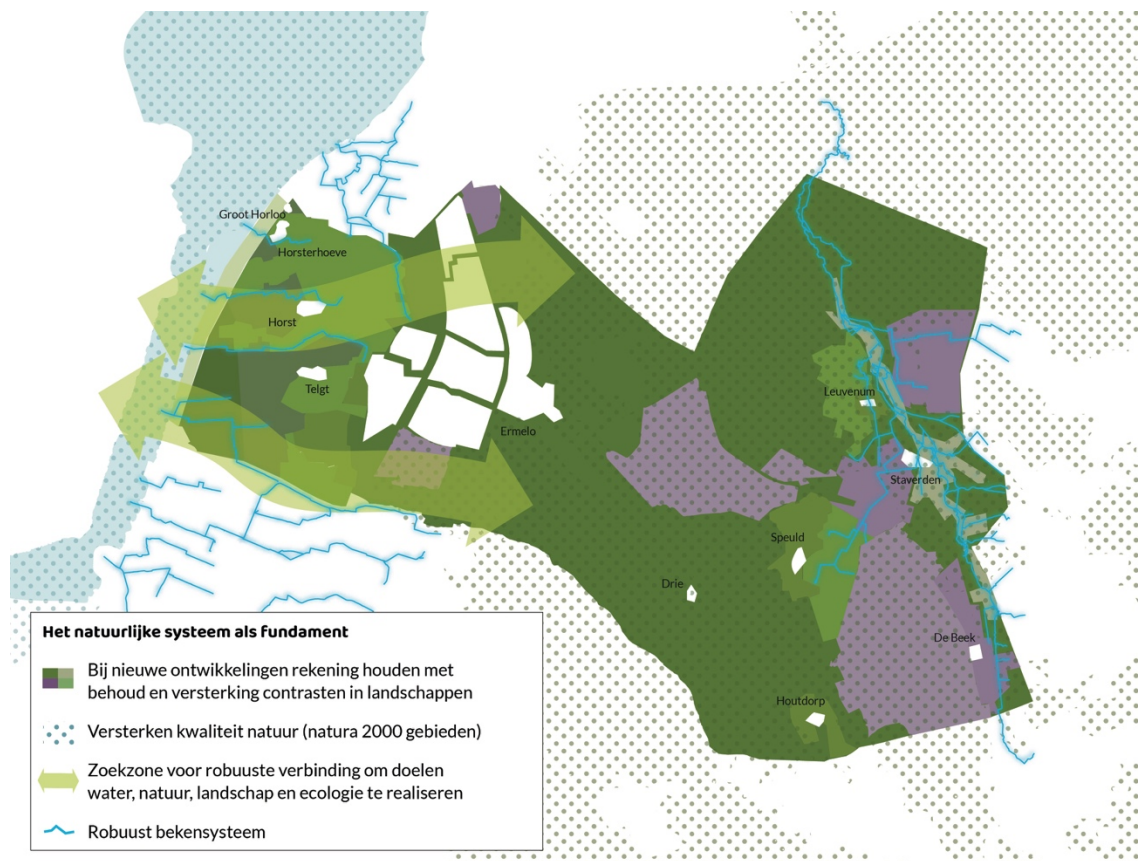
Hierna gaan we in op de hoofddoelen voor toekomstig omgevingsbeleid die voortkomen uit de kernwaarden en toekomstige positionering.

Robuuste groen-blaauwe verbindingen oost-west

We zetten in op robuuste groen-blaauwe verbindingen tussen de Veluwe en de randmeren. Met deze robuuste verbindingen willen we in de eerste plaats water beter vasthouden op de flanken van de Veluwe. Daarmee kunnen we de structurele verdroging van de Veluwe tegengaan. Ten tweede willen we hiermee natuurgebieden met elkaar verbinden zodat flora en fauna kan migreren. Ten derde kunnen we hiermee

(bestaande en nieuwe) aantrekkelijke recreatieve routes maken waardoor de recreatiedruk vanaf de Veluwe meer verlegd kan worden naar het westen. Ten vierde zorgen we met robuuste groene verbindingen voor groene buffers tussen Ermelo en de buurgemeenten. Met robuuste groene verbindingen creëren we een raamwerk en een goede basis voor toekomstige ontwikkelingen en een herkenbaar landschap. Nieuwe ontwikkelingen zouden moeten bijdragen aan het versterken van de verbindingen.

Ruimtelijke vertaling van elementen die belangrijk zijn voor het natuurlijk systeem als fundament.

Het beschermen van de contrasten in het landschap

We zijn ervan overtuigd dat de variatie in ons landschap bijzonder is en zijn trots op de herkenbare overgangen die er zijn. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor het natuurlijk systeem om ons heen, beschermen we de landschappelijke verschillen. Nieuwe ontwikkelingen moeten rekening houden met de contrasten in het landschap.

De ontwikkelingen van gemeenschappen

Sterke gemeenschappen zijn een belangrijke kernwaarde en helpen ons bij de grote opgaven in zorg en welzijn. Ze zijn de lijm in de samenleving. Het bevorderen van samenredzaamheid (naar elkaar omzien en elkaar helpen) kan op diverse ruimtelijke schaalniveaus plaatsvinden en gestimuleerd worden. Een sterke sociale cohesie helpt om ook nieuwe groepen in de samenleving op te vangen. Bestaande en nieuwe buurten en buurtschappen worden beschouwd als de basis waar een groot deel van de ontmoeting en cohesie plaatsvindt. We zetten in op een gemengde leeftijdsopbouw in buurten en wijken die de gemeenschapszin en samenredzaamheid bevordert. Jong en

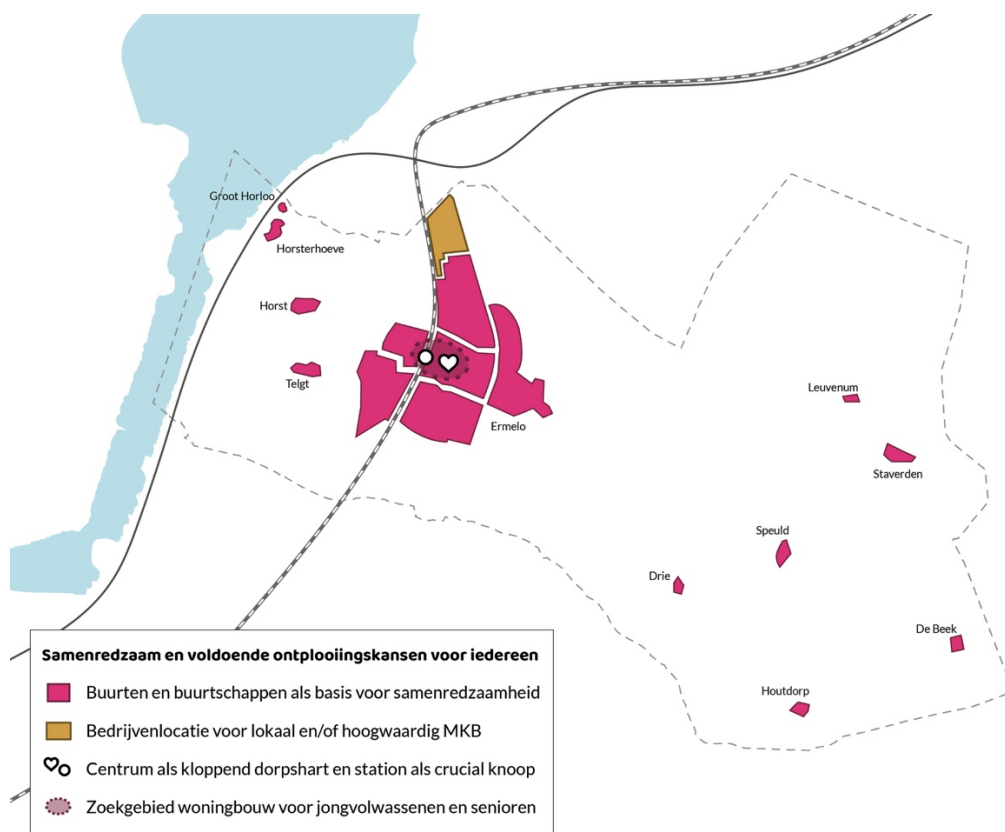
oud samen vormen samen de basis. Daarnaast is het belangrijk dat in elke buurt en buurtschap voldoende voorzieningen aanwezig zijn die dit ondersteunen.

Het selectief faciliteren van de marktdruk voor woningen

De gemeente Ermelo wil met de bouw van woningen zorgen voor een evenwichtige leeftijdsopbouw van de bevolking. Daarmee bevorderen we de vitaliteit en samenredzaamheid van buurten en wijken. Het accent ligt in eerste instantie op kleinere huishoudens. Daarmee kunnen ouderen doorstromen of jongeren en starters eerder een woning vinden. Tegelijk moeten we zuinig zijn met de ruimte.

Het centrum als dorpshart en station als knoop

We kiezen ervoor om het centrum en het station in de toekomst belangrijker te maken. Zij vormen belangrijke schakels in de woningvraag van jongeren en ouderen. Het centrum van Ermelo is het centrale sociaal-maatschappelijke dorpshart waar (geplande en spontane) ontmoeting, gezamenlijke activiteiten, ontplooiing en ondernemerschap centraal staat. Het treinstation is de cruciale knoop van aankomst, overstap en vertrek. Een hub waar alle verbindingen en modaliteiten (trein, bus, fiets, auto) samenkomen en voor zowel inwoners als bezoekers zo makkelijk mogelijk te gebruiken is.

Ruimtelijke vertaling van elementen die belangrijk zijn voor samenredzaamheid en ontplooiingskansen.

Doorontwikkelen van de 'Ermelose' werkgelegenheid

Ermelo kiest voor bedrijvigheid die bijdraagt aan de eigenheid en identiteit van de gemeente en de toekomstige behoefte aan werken. Vanuit de kernwaarden is gewenst om in ieder geval in te zetten op behoud, ontwikkeling en verdere innovatie in de

kernsectoren zorg, recreatie en defensie. Daarnaast bieden we ruimte voor de ontwikkeling van het lokale MKB. Zij bestaan deels uit familiebedrijven en zijn sterk lokaal geworteld. Ze dragen bij aan de gemeenschapszin en ontplooiingsmogelijkheden van inwoners binnen de gemeente. We koppelen ruimte voor ontwikkeling aan innovatie en een circulaire bedrijfsvoering vraagt om extra ruimte. Samen bieden onze kernsectoren in de toekomst een grote diversiteit aan werkgelegenheid en dragen bij aan een goed vestigingsklimaat.

Ruimte voor intensivering defensie

Gelet op ons verantwoordelijkheidsgevoel om bij te dragen aan een veilige en stabiele wereld willen we ruimte bieden aan defensie om haar activiteiten te intensiveren binnen onze gemeente. Daarbij zorgen we voor een goede afstemming met en integratie in de samenleving en de natuurlijke kwaliteiten van de omgeving. We kijken naar koppelkansen zoals natuurontwikkeling en lokale economische ontwikkeling.

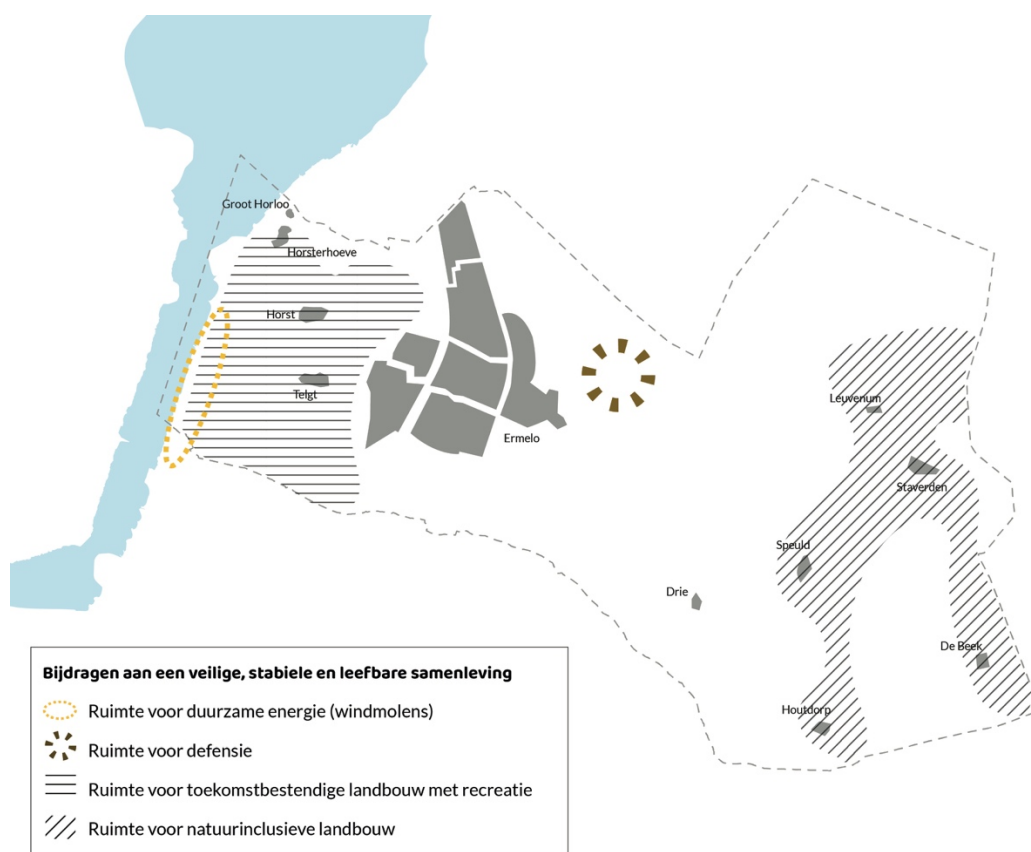
Een duurzame energie- en warmtevoorziening

De gemeente Ermelo heeft de ambities om in 2050 klimaatneutraal te zijn en zet in op een duurzame energie- en warmtevoorziening. Twee hoofdlijnen zijn van belang. Ten eerste op lokaal niveau (zonnepanelen, warmtetransities in buurten etc.) en ten tweede op gemeentelijk niveau door het plaatsen van de geplande windmolens langs de A28.

Behoud van de landbouwsector voor voedselzekerheid

Ermelo is altijd een sterk agrarische gemeente geweest. Behoud van ruimte voor een toekomstbestendige landbouwsector past bij het behoud van het DNA en draagt bij aan de voedselvoorziening in Nederland en daarbuiten. Dat zal wel meer in balans moeten gebeuren met het natuurlijke systeem. Er zijn kansen voor de agrarische sector om te verbreden met bijvoorbeeld recreatie als mogelijke nieuwe bedrijfstak.

In hoofdlijn zijn in Ermelo twee hoofdlandbouwgebieden te onderscheiden. Ten oosten van Ermelo op de Veluwe rondom de buurtschappen waar landbouw cruciaal is voor het behoud en beheer van het landschap en de relatie tussen buurtschappen en het landschap. Hier kan ruimte blijven voor natuurinclusieve vormen (midden in Natura 2000) met extensieve mogelijkheden voor recreatie. En ten westen van Ermelo. Waar reguliere landbouw aanwezig is, welke een belangrijke rol heeft bij het beheer van het landschap en bijdraagt aan de voedselvoorziening. Hier kunnen mogelijkheden ontstaan voor combinaties met recreatie zodat de Veluwe ontlast kan worden.

Ruimtelijke vertaling van elementen die belangrijk zijn voor bijdrage aan een stabiel, veilige en duurzame samenleving.

4.6 Conclusies

In deze paragraaf zijn we ingegaan op de ontstaansdynamiek, huidige identiteit en de toekomstige opgaven waar Ermelo voor staat. Dat zijn de bouwstenen geweest waaruit de drie centrale kernwaarden voor Ermelo uit naar voren zijn gekomen: het natuurlijk systeem als fundament, samenredzaamheid en voldoende ontplooiingskansen en bijdragen aan een veilige, stabiele en duurzame samenleving. Vanuit de kernwaarden positioneert Ermelo zich als groene, dorpse, goed verbonden gemeente in de luwte van de Randstad. Daaruit volgen een aantal hoofddoelen die centraal staan in het toekomstige omgevingsbeleid. De kernwaarden, positionering en hoofddoelen vormen gezamenlijk de stip aan de horizon voor Ermelo in 2050 die, na vaststelling door de gemeenteraad, centraal zullen staan in het omgevingsbeleid en de actualisatie van de omgevingsvisie.

H5 Het vervolg: omgevingsvisie 2.0

In dit laatste hoofdstuk gaan we in op de uitgangspunten, aanpak en aandachtspunten voor het vervolg, de actualisatie van de omgevingsvisie. Daarin maken we onderscheid in een inhoudelijke ‘agenda’ (paragraaf 5.1) en in een plan van aanpak op hoofdlijnen (paragraaf 5.2 en verder).

5.1 Opgaven en onderzoeksvragen

De inhoudelijke agenda voor actualisatie van de omgevingsvisie zal voor een belangrijk deel ontstaan door een confrontatie van de opgaven die voortkomen uit de kernwaarden, positionering en hoofdoelen aan de ene kant (H4 de stip aan de horizon 2050) en concrete ruimtelijke opgaven aan de andere kant. We benoemen hier de belangrijkste concrete ruimtelijke opgaven die nu spelen, hoe die zich verhouden tot de kernwaarden, positionering en hoofdoelen, en welke onderzoeksvragen daaruit naar voren komen voor actualisatie van de omgevingsvisie.

In de basis gaat het om de volgende vraagstelling. Hoe verhoudt de ruimtelijke opgave zich tot de positionering van Ermelo als groene luwe gemeente en de drie Ermelose kernwaarden:

- Natuurlijk systeem als fundament
- Samenredzaam en voldoende ontplooiingskansen
- Bijdragen aan een veilige, stabiele en leefbare samenleving

Grootschalige woningbouw

De gemeente is op zoek naar locaties voor grootschalige woningbouw om aan de vraag naar woningen te voldoen. Daarvoor is een aantal locaties in beeld aan de westzijde van de hoofdkern van Ermelo. De vraag is hoe woningbouw op deze uitleglocaties zich verhoudt tot de gewenste koers voor Ermelo in 2050. Van belang is om in de actualisatie van de omgevingsvisie op zoek te gaan naar locaties, woningbouwprogramma en voorwaarden voor woningbouw die het beste bijdragen aan de kernwaarden, gewenste positionering en hoofdoelen. Daarbij is het gewenst om in de omgevingsvisie duidelijke uitspraken te doen over de doelgroepen waarvoor gebouwd gaat worden, hoe de samenredzaamheid gefaciliteerd en gestimuleerd gaat worden en welke locaties geschikt zijn, mede ook in relatie tot de gewenste groene oost-westverbindingen en behoud van contrasten in het landschap.

Bedrijventerrein langs de A28

De gemeente werkt aan plannen voor een bedrijventerrein langs de A28, met het verplaatsen van de bedrijven vanuit Kerkdennen als belangrijke aanleiding. De vraag is hoe de ontwikkeling van het bedrijventerrein zich in de toekomst gaat verhouden tot de gewenste koers voor Ermelo in 2050. Van belang is om in de actualisatie van de omgevingsvisie op zoek te gaan naar wat nodig is om met de ontwikkeling ervan een bijdrage te leveren aan de kernwaarden, gewenste positionering en hoofdoelen. Daarbij speelt de vraag voor welke type bedrijvigheid dit terrein ontwikkeld gaat worden. Daarnaast is het de vraag hoe het terrein zich gaat verhouden tot de beoogde groene

oost-westverbindingen. Met het benoemen van de groene verbindingen van randmeer naar Veluwe als doel, is niet gezegd dat er geen ontwikkeling meer plaats kan vinden. Wel is het de opgave om te onderzoeken of en hoe de ontwikkeling van het bedrijventerrein kan bijdragen aan versterking ervan. In de omgevingsvisie zijn duidelijke uitspraken gewenst over onder andere de omvang, locatie, type bedrijvigheid en inrichting van het terrein.

Intensivering defensie

Defensie heeft het plan om het huidige kazerneterrein en oefenterreinen intensiever te gaan gebruiken. Dit past bij de wens om bij te dragen aan een stabiele en veilige samenleving. Tegelijkertijd kan het ook botsten met de andere kernwaarden, zoals bijvoorbeeld het versterken van de natuurwaarden in Natura 2000 gebieden. Het is gewenst om een uitwerking te maken van de voorwaarden waaronder de intensivering van defensie ook kan bijdragen aan het geheel van kernwaarden. In de omgevingsvisie zijn uitspraken gewenst over de voorwaarden en koppelkansen die de intensivering van defensie met zich mee kan brengen, vooral ook om een bijdrage te leveren aan de kernwaarden.

Voorzieningen buurten en buurtschappen

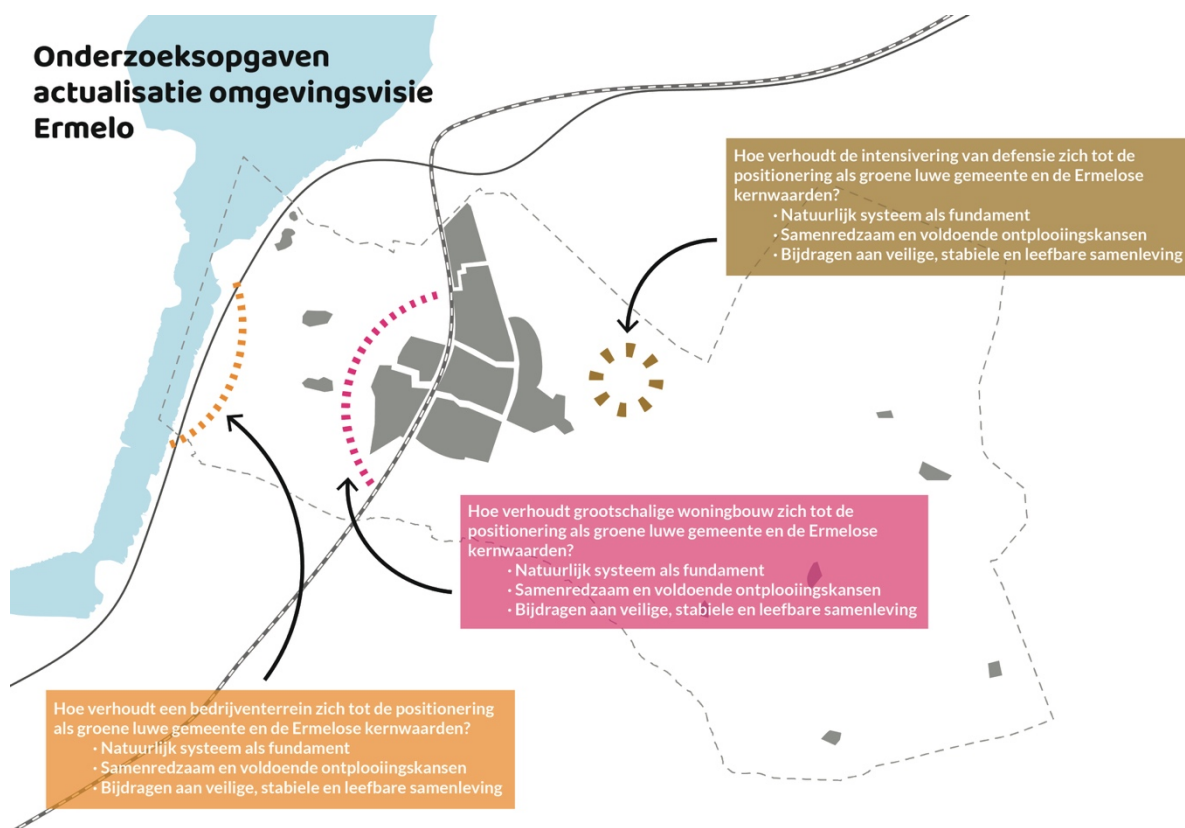
We zien de buurten en buurtschappen als belangrijk ruimtelijk schaalniveau om samenredzaamheid, ontmoeting en voorzieningen te organiseren. Belangrijke vraag is ook wat ruimtelijk nodig is om in de buurten en buurtschappen gemeenschapszin echt vorm te geven, te faciliteren en stimuleren. Wat draagt daaraan bij en welke rol heeft de gemeente daarin. Welk voorzieningenniveau hoort daarbij en welke voorwaarden stellen we aan de inrichting van de openbare ruimte. Belangrijke vraagstukken waar in de omgevingsvisie op ingegaan moet worden.

Dynamiek in het landelijk gebied

In het landelijk gebied komt veel samen. Behoud van voedselzekerheid, meer recreatie, het opvangen van klimaatverandering. Het is van belang dat in de omgevingsvisie onderzocht wordt, welke ontwikkelingen en initiatieven in de toekomst wenselijk zijn en hoe die zich tot elkaar gaan verhouden. Daarmee kan de omgevingsvisie ook gaan dienen als kader voor initiatieven in het landelijk gebied.

Inbreng in de regio

Op regionaal niveau wordt gewerkt aan een toekomstperspectief voor de regio EHPZ. Om tot goed omgevingsbeleid te komen is het cruciaal dat het lokale en regionale schaalniveau goed met elkaar verbonden gaan worden. De benoemde kernwaarden en de uitwerking daarvan kunnen gaan helpen om als Ermelo in regionaal verband in te brengen wat wel en niet gewenst is op Ermeloos grondgebied en waarom.

Drie grote ruimtelijke onderzoeksopgaven voor actualisatie van de omgevingsvisie Ermelo.

5.2 Plan van Aanpak

Deze notitie vormt het sluitstuk van fase 1 in het traject tot actualisatie van de omgevingsvisie. We stellen voor om het vervolg in een aantal deelfases uit te voeren.

Parallel aan het traject van de notitie wordt een plan van aanpak opgesteld voor actualisatie van de omgevingsvisie. Hierin staat een concreet stappenplan en staat hoe onder andere wordt omgegaan met de afstemming in de regio, actuele opgaven zoals nieuwe woon- en werklocaties en parallel lopende beleidsvorming zoals de woonzorgvisie en economische visie.

Fase 2 is de daadwerkelijke actualisatie van de omgevingsvisie. Voorstel is om deze fase in twee delen te doen.

Koersdocument

Eerst wordt toegewerkt naar een koersdocument waarin de hoofdkeuzes worden gemaakt over locatie, vorm en doelgroepen van mogelijke nieuwe (grotere) woon- en werklocaties, waaronder locaties voor grootschalige woningbouw. Voordeel hiervan is dat snel keuzes kunnen worden gemaakt over de ontwikkeling van nieuwe woon- en werklocaties, zonder dat gewacht hoeft te worden totdat de omgevingsvisie in zijn geheel is vastgesteld. Aan de hand van die keuzes kunnen voor die locaties zelfstandig verdere stappen worden gezet.

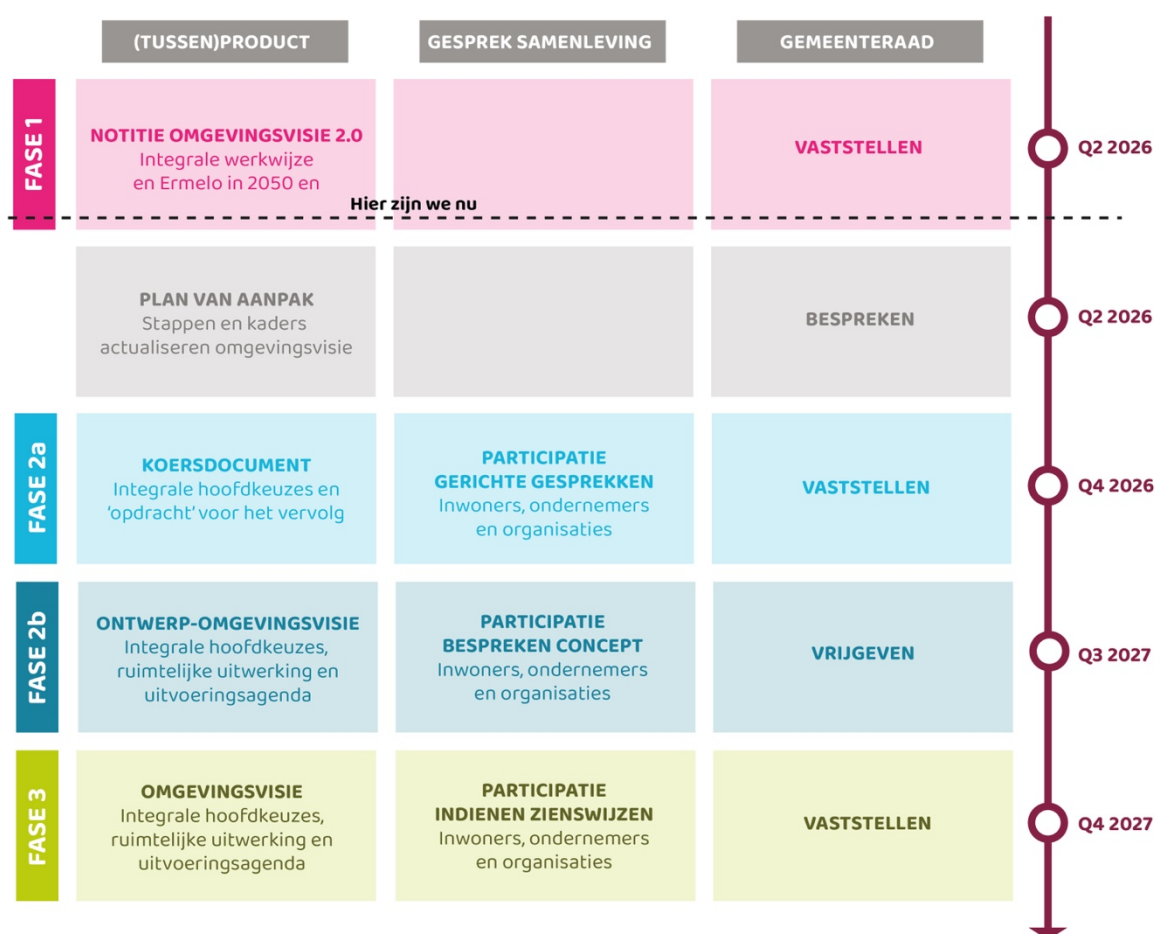
Participatie maakt hier onderdeel van. In deze fase wordt gestart met het gesprek met de samenleving. Er worden gerichte gesprekken georganiseerd met inwoners, ondernemers en organisaties over de hoofdkeuzes. De inhoud van de notitie omgevingsvisie 2.0 wordt gebruikt als input en aangescherpt, aangepast en uitgewerkt.

Omgevingsvisie

Na het koersdocument volgt de fase met een uitwerking naar het ontwerp-omgevingsvisie inclusief uitwerkingsagenda voor het vervolg in de beleidscyclus. De omgevingsvisie richt zich op de gemeente als geheel. De conceptvisie wordt voorgelegd aan inwoners, ondernemers en organisaties en daar worden reacties en argumenten opgehaald.

Fase 3 bestaat dan uit de officiële besluitvormingsprocedure. De uitgewerkte ontwerp-omgevingsvisie wordt ter inzage gelegd. Inwoners, ondernemers en organisaties hebben dan de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen. Deze worden verwerkt waarna de omgevingsvisie ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd.

Onderstaand schema bevat de tijdlijn op hoofdlijnen voor het vervolg.

5.3 Gesprek met de samenleving

In hoofdstuk 4 zijn de eerste contouren bepaald voor invulling van de omgevingsvisie. Dit is het resultaat van een proces dat we samen met de ambtelijke organisatie, het college en de gemeenteraad hebben doorlopen. Met de samenleving heeft hierover nog geen gesprek plaats gevonden. In de volgende fase (actualiseren omgevingsvisie) zal het gesprek met de samenleving een belangrijk onderdeel van het proces gaan vormen.

De resultaten, zoals, verwoord in deze notitie, dienen als leidraad om gericht met de samenleving in gesprek te gaan over de toekomstige ontwikkeling van Ermelo. We vragen inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties op twee hoofdonderdelen om mee te denken:

- Reflecteren op de kernwaarden en de eerste hoofdkeuzes die daaruit naar voren komen. En het inbrengen van eventuele aanscherpingen en aanpassingen.
- Meedenken over hoe de ruimtelijke hoofdkeuzes per deelgebied uitgewerkt kunnen worden en welke aandachtspunten daarbij van belang zijn.

In het gesprek met de samenleving is het belangrijk om steeds ook de achterliggende argumenten op te halen. Vooral die argumenten zijn waardevol om tot een breed gedragen en passende omgevingsvisie te kunnen komen waarbij belangen zorgvuldig afgewogen en geïntegreerd zijn.

5.4 Afstemming in de regio

Belangrijk onderdeel bij de actualisatie van de omgevingsvisie is om de Ermelose kernwaarden en de keuzes die daaruit volgen, goed met en in de regio af te stemmen. Zo werk Ermelo samen met haar regionale buurgemeenten Harderwijk, Zeewolde en Putten aan een toekomstperspectief, waarbij de focus ligt op de periode na 2040/2050. Enerzijds dient de omgevingsvisie als basis om aan te geven wat Ermelo belangrijk vindt en op een goede manier het gesprek over te kunnen voeren. Anderzijds is het ook van belang om te bepalen wat Ermelo kan bijdragen aan de regionale ontwikkeling en hoe dat kan landen in de omgevingsvisie. Met andere woorden, een goede afstemming tussen het traject omgevingsvisie en de regionale visieontwikkeling is cruciaal in de volgende fase. Met de drie Ermelose kernwaarden, positionering en hoofddoelen hebben we nu in ieder geval bepaald wat we zelf belangrijk vinden, ook als input richting de regio.

5.5 Beoogd product

In de omgevingsvisie zullen, vanuit de Ermelose kernwaarden, positionering en hoofddoelen, nadere ruimtelijke keuzes worden gemaakt. Daarbij is zowel een thematische als gebiedsgerichte insteek gewenst. De doelen, ambities en keuzes in de omgevingsvisie zijn de basis voor uitwerking naar de volgende beleidsinstrumenten in de beleidscyclus. Voorlopig gaan we uit van de volgende hoofdpzets en inhoudsopgave van de omgevingsvisie:

Inleiding	Aanleiding en doel, het participatieproces en een verwijzing naar de opbrengst, leeswijzer en korte publieksvriendelijke samenvatting.
Kernwaarden	Uitwerking van de drie kernwaarden (en onderbouwing daarvan) die centraal staan voor Ermelo in 2050. Onderdeel hiervan is een beknopte analyse van de ontstaansgeschiedenis, identiteit en hoofdogaven waar de drie kernwaarden uit volgen.
Toekomstige positionering	Voordat op lokaal niveau ruimtelijke keuzes worden gemaakt, wordt eerst de richting bepaald voor toekomstige positionering van Ermelo in de regio en het land. De basis daarvoor is gelegd in deze notitie.
Strategische ruimtelijke keuzes voor thema's	Met de kernwaarden en positionering als basis worden voor verschillende thema's de ruimtelijke keuzes uitgewerkt. Alle thema's in de leefomgeving komen hier aan bod. Specifieke aandacht is er voor de sociale component om ook de relatie te blijven leggen tussen fysieke en sociale domein. Hier worden ook de uiteindelijke hoofdkeuzes opgenomen als het gaat om de doelgroepen, vormen en locaties voor nieuwe woon- en werklocaties.
Ontwikkelperspectief voor deelgebieden	De gemeente wordt opgedeeld in logische deelgebieden (denk aan het dorpshart en stationsomgeving, de verschillende buurt(schapp)en, de Veluwe bossen en het agrarisch poldergebied). Voor elk deelgebied wordt het bovenstaande vertaald naar een integraal ontwikkelperspectief op hoofdlijnen. Hier komen de keuzes integraal samen op een lager schaalniveau. De indeling van deelgebieden vormt ook een belangrijke basis voor het omgevingsplan.
Uitwerkingsagenda	Belangrijk laatste hoofdstuk waarin de koppeling wordt gelegd naar de volgende fasen in de beleidscyclus. In dit hoofdstuk wordt benoemd hoe de doelen en ambities uitgewerkt, gerealiseerd, gemonitord en geëvalueerd gaan worden. Hoe gaan de beleidsinstrumenten ingezet worden op de doelen en ambities te halen. En hoe en wanneer bepalen we in hoeverre dat is gelukt en of eventuele bijsturing van beleid nodig is.

Een omgevingsvisie die bestaat uit deze onderdelen biedt een goede basis om op een integrale manier verder te werken aan het uitwerken van beleid en projecten in de beleidscyclus.